

Werk maken van Erosiebestrijding

Afzender: Dienst Land en Bodembescherming, Koning Albert II-laan 20, bus 20 - 1000 Brussel

Neerslagerosiviteit en modderoverlast: intenser en uitzonderlijker dan vroeger?

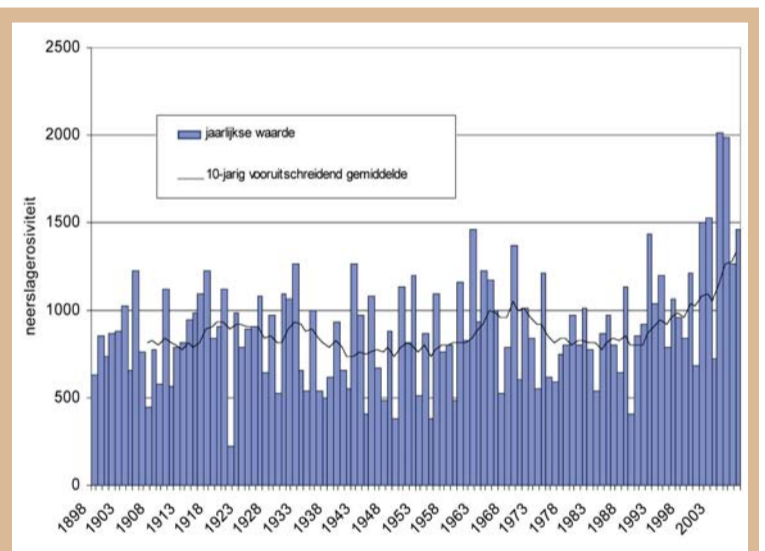
Tijdens het voorjaar en de zomer van 2008 werden verschillende plaatsen in Vlaanderen getroffen door intense onweders met water- en modderoverlast tot gevolg. Vooral enkele Zuid-Limburgse en Oost-Brabantse gemeenten kregen af te rekenen met de stroomafwaartse gevolgen van bodmerosie op akkerland. "Zowel bij de getroffen bevolking als de gemeentediensten viel regelmatig te horen dat de overstromingen van dit jaar wel bijzonder intens waren en zich nog nooit zo erg hadden voorgedaan. Een opmerking die de laatste jaren wel vaker werd geformuleerd en meteen de vraag doet rijzen of Vlaanderen geconfronteerd wordt met een stijging in het aantal en de intensiteit van zware onweders die aanleiding geven tot aanzienlijke bodmerosie en zware modderellende", zegt Prof. Gert Verstraeten van de KU Leuven.

De hoeveelheid neerslag die in een bepaalde tijd valt, is de neerslagintensiteit. Die wordt uitgedrukt in mm per uur. Hieruit wordt de neerslagerosiviteit berekend. Dat is een maat voor de energie die neerslag heeft. De erosiviteit wordt uitgedrukt in een ingewikkelde formule, maar het berekende cijfer spreekt voor zich. Hoe hoger de erosiviteit van de neerslag, hoe meer de bodem onderhevig is aan erosie. Gedetailleerde neerslagmetingen (10-min interval) over een periode van 110 jaar voor het meetstation van Ukkel laten toe de evolutie in de tijd van de neerslagerosiviteit te analyseren. Op jaarbasis (Figuur 1) is er een duidelijke opwaartse trend zichtbaar sinds 1991. De gemiddelde jaarlijkse neerslagerosiviteit bedraagt 840

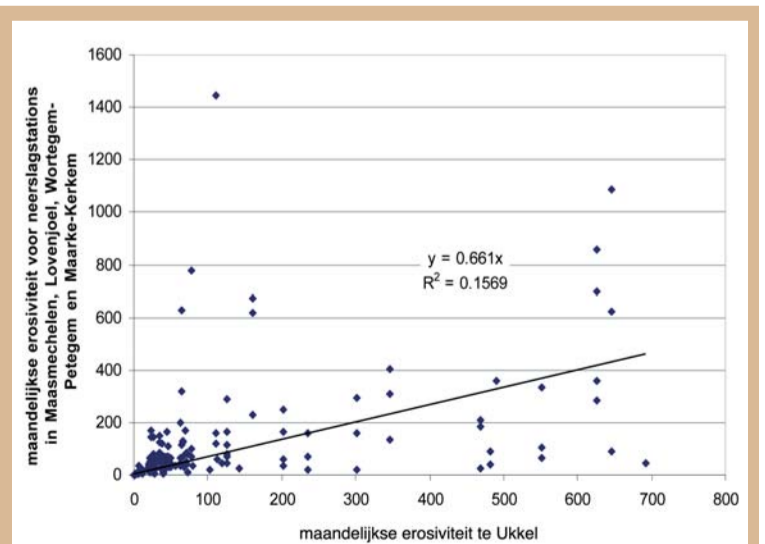
MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹.jaar⁻¹ voor de periode 1898-1990, terwijl dit maar liefst 1221 MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹.jaar⁻¹ is voor de periode 1991-2007, een stijging van 45%! Van de 10 jaren met de hoogste neerslagerosiviteit sinds 1898 zijn er 6 van na 2000, inclusief de 5 hoogste waarden. De significante toename op jaarbasis biedt echter niet zomaar een verklaring voor de schijnbaar toegenomen frequentie van modderoverlast in zuidelijk Vlaanderen. Immers, modderellende treedt voornamelijk op in de maanden mei en juni, op een moment dat grote delen van het akkerland onvoldoende bescherming bieden tegen voorjaaronweders. Voor deze periode in het jaar kon echter geen significante toename in neerslagerosiviteit worden vastgesteld in Ukkel. De neerslag tijdens het voorjaar van 2008 is allerminst uitzonderlijk erosief te noemen: het voorjaar van 2008 bekleedt slechts de 51ste plaats van alle voorjaarsperiodes sinds 1898. Ook de waarnemingen van juli en augustus in Ukkel kunnen niet als uitzonderlijk erosief worden beschouwd. Moeten we de modderoverlast van dit voorjaar dan als "gewoon" beschouwen? Toch niet helemaal. De intense regenbuien die deze problemen veroorzaken hebben nu éénmaal een sterk lokaal karakter. Lokale zeer extreme buien worden dan ook niet weerspiegeld in de neerslagstatistiek van Ukkel. Figuur 2 toont voor vier andere neerslagstations in Vlaanderen de maandelijkse erosiviteitswaarde in relatie tot deze van Ukkel. De erosiviteit die buiten Ukkel gemeten wordt, wijkt sterk af van die in Ukkel op hetzelfde ogenblik.

Het is duidelijk dat de variatie bijzonder groot is: nauwelijks 15% van de variabiliteit in maandelijkse erosiviteit voor deze vier stations kan verklaard worden op basis van de neerslagerosiviteit van Ukkel. Wanneer we dit op dagbasis zouden vergelijken is de overeenkomst voor het voorjaar en de zomer al helemaal onbestaande. De conclusies die gelden voor Ukkel kunnen niet zomaar overgenomen worden

voor andere plaatsen. Anders gezegd, als het regent in Ukkel regent het daarom niet in zuidelijk Vlaanderen, en omgekeerd. Gedetailleerde neerslagmetingen in stations verspreid over het Vlaamse Gewest, maar vooral lokale waarnemingen veelal uitgevoerd door landbouwers in de getroffen gemeenten, tonen aan dat grote problemen van modderoverlast gerelateerd zijn aan regen-

Figuur 1: Lange-termijnse evolutie van de jaarlijkse neerslagerosiviteit (MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹.jaar⁻¹) voor Ukkel (1898-2007).

Figuur 2: Relatie tussen de maandelijkse erosiviteit van de neerslag te Ukkel en deze van vier andere meetstations in Vlaanderen (2005-2008 voor Maasmechelen, Lovenjoel en Wortegem-Petegem; 2003-2006 voor Maarke Kerkem).

JAARGANG 7
nr. 15 - november 2008

De afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) maakt deel uit van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

In dit nummer leest u eveneens:

pagina 2

- Landbouwers, gemeente, provincie en Vlaams Gewest slaan handen in elkaar om erosie te bestrijden: een voorbeeld in Westouter

pagina 3

- Oost-Vlaanderen gaat door op het elan
- De vallei van de Ezelsbeek in Tongeren

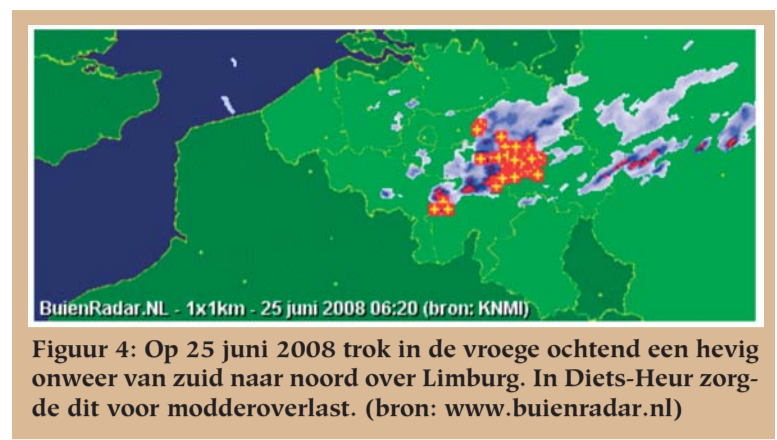
pagina 4

- Op zoek naar modder in een hooibaal
- Zestig procent in 2025

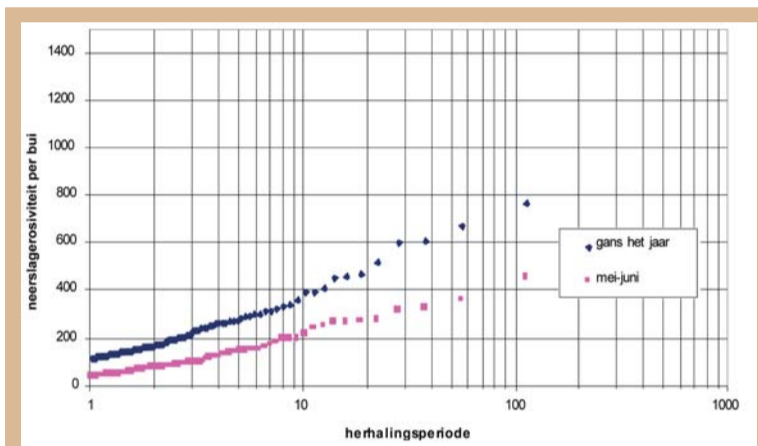
buien met een neerslag totaal van 50 à 70 mm (binnen een tijdsinterval van 1 tot 2-3 uur). De neerslagerosiviteit van zulke buien varieert tussen 400 en 2500 MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹ of tussen 45 en 280% van de gemiddelde jaarlijkse waarde! Omdat deze buien zeer lokaal zijn, en er maar weinig neerslagstations zijn, worden deze buien zelden geregistreerd in de statistieken. De modderstromen die ze veroorzaken halen echter steevast de krantenkoppen. Op basis van de statistieken kan voor neerslag ook een terugkeerperiode of herhalingsperiode berekend worden. Dat is de gemiddelde tijd tussen twee neerslagevenementen van dezelfde intensiteit. Figuur

3 toont de relatie tussen de neerslagerosiviteit van een bui en de bijhorende herhalingsperiode op basis van de lange meetreeks te Ukkel. Hieruit blijkt dat buien met een erosiviteit van 400 MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹ op één plaats gemiddeld eens om de 10 jaar voorkomen, terwijl een bui met een erosiviteit van 1500 MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹ nog nooit in Ukkel werd geregistreerd (dus de herhalingsperiode is meer dan 110 jaar; wellicht zelfs meer dan 1000 jaar). Volgens de criteria die het KMI hanteert is een gebeurtenis 'uitzonderlijk' wanneer de herhalingsperiode meer dan 30 jaar bedraagt en 'zeer uitzonderlijk' als dit meer dan 100 jaar bedraagt.

Het neerslagstation van Lovenjoel registreerde tijdens de nacht van 3 op 4 augustus 2008 een bui met een neerslag totaal van 50 mm. Tijdens deze nacht werd de regio Bekkevoort, Diest, Tienen, Landen, alsook Tongeren getroffen door zware problemen van water- en modderoverlast. De bijhorende erosiviteitswaarde bedraagt 567 MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹ wat overeenkomt met een herhalingsperiode van ongeveer 25 jaar of dus net niet uitzonderlijk. Lokaal kan de neerslagwaarde natuurlijk wel nog iets extremer geweest zijn. Maar de herhalingsperiode is groter wanneer zulke intense buien zich voordoen in mei of juni, de meest kritische periode voor modderoverlast. Op 2 juni registreerde men in Lovenjoel een bui van 40 mm, dit op 40 minuten tijd. De erosiviteit van deze bui bedraagt 1325 MJ.mm.ha⁻¹.h⁻¹: bijna dubbel zo hoog als wat ooit werd geregistreerd in Ukkel op 110 jaar tijd en zeer uitzonderlijk dus. De overlast te Hoeselt, Borgloon, Bilzen en Tongeren op 29 mei 2008 (60mm op 2u tijd) of de problemen te Sint-Truiden, Nieuwerkerken, Halen, Herk-de-Stad en weerom Borgloon en Hoe-

Figuur 4: Op 25 juni 2008 trok in de vroege ochtend een hevige onweer van zuid naar noord over Limburg. In Diets-Heur zorgde dit voor modderoverlast. (bron: www.buienradar.nl)

Figuur 3: Herhalingsperiode (uitgedrukt in jaren) voor de neerslagerosiviteit per bui (neerslagstation van Ukkel).

selt op 8 juni 2008 (tot 50 mm op één uur tijd), is dan ook veroorzaakt door buien die qua neerslagerosiviteit een herhalingsperiode hebben die vele malen groter is dan 100 jaar. Voor deze locaties mogen deze buien dan ook als "zeer uitzonderlijk" beschouwd worden op basis van de meetreeks van Ukkel. Waarom kwamen ze dan zo veel voor als de kans zo klein was? Professor Gert Verstraeten: "Zulk een intense bui kent een zéér grote herhalingsperiode voor één bepaalde plaats, maar binnen een grote gemeente of regio is de kans dat een deel van het grondgebied door zulke regenbui wordt getroffen wel groter. Het lijkt er echter wel sterk op dat zulk een regenbui minstens éénmaal per jaar ergens in Vlaanderen zich voordoet. Voldoende kwantitatieve gegevens ontbreken hier, maar niets doet voorlopig vermoeden dat de frequentie van zulke buien is toegenomen."

Met dank aan Peter De Meirman, Alexander Manhaeghe en Bjorn Venken voor neerslaggegevens van weerstations in Lovenjoel, Wortegem-Petegem en Maasmechelen.

Inlichtingen :

Gert Verstraeten. Onderzoeksgroep Fysische en Regionale Geografie, K.U.Leuven, Celestijnenlaan 200E, box 2409, 3001 Heverlee. gert.verstraeten@ees.kuleuven.be

Landbouwers, gemeente, provincie en Vlaams Gewest slaan de handen in elkaar om erosie te bestrijden: een voorbeeld in het Westvlaamse Westouter

De gemeente Heuvelland heeft haar naam niet gestolen: het landschap gloeit, terwijl de landbouw er zorgt voor prachtige vergezichten. In dit decor ligt het dorpje Westouter aan de oevers van de Franse Beek. Helaas heeft deze medaille haar keerzijde. De combinatie van grote, hellende landbouwpercelen met leemgronden maakt het gebied zeer kwetsbaar voor erosie. De bodemerosiekaart liegt er niet om: een groot aantal sterk erosiegevoelige percelen watert af naar het dorp.

Op 3 en 4 juli 2005 was het flink raak: talrijke huizen in de dorpskern kregen modder te slikken. De vakantiehoeve 'Het Neerhof' aan de rand van het dorp werd zeer zwaar getroffen. De brij van water en modder reikte er een halve meter hoog. De schade aan gebouwen was erg groot (Foto 1a-1b). Om een herhaling van deze gebeurtenis uit te sluiten, ging het

gemeentebestuur van Heuvelland over tot actie. In samenwerking met de provinciale erosieambtenaar diende het gemeentebestuur nog hetzelfde najaar een aanvraag in voor subsidiëring van kleinschalige erosiebestrijdingswerken bij de dienst Land en Bodembescherming van het Vlaams Gewest. Tegelijk realiseerde het gemeentebestuur in eigen beheer een

slibvang langs de Boeschepestraat in Westouter. De straat fungeerde als snelweg voor met sediment beladen water op weg naar de dorpskern. Het water komt in de slibvang terecht, en het meegevoerde sediment bezinkt erin. Een uitloop leidt het water onder het wegdek naar het weiland naast de weg. Daar kan het infiltreren of vertraagd afstromen naar de Franse Beek.

Voor de definitieve oplossing van dit erosieknelpunt werd intussen onderhandeld met eigenaars en gebruikers van geschikte percelen voor de uitvoering van erosiebestrijdingswerken. In de loop van 2006 kwam een oplossing uit de bus die én voldoende garanties bood voor de doeltreffendheid van de werken én aanvaardbaar was voor de eigenaars en gebruikers. De nodige overeenkomsten werden gesloten en op 31 oktober 2006 kon de gemeente Heuvelland een definitief dossier voor subsidiëring indienen. De Vlaamse subsidie bedraagt 75%. Maar ook de provincie West-Vlaanderen doet een duid

in het zakje. De provincie heeft een reglement dat 15% subsidie toekent voor erosiebestrijdingswerken. De praktische uitvoering van de werken ging van start op 28 april 2008. De maatregelen omvatten onder andere de aanleg van een aarden dam met erosiepoel (foto 2a en 2b) die aansluit op een aantal bufferende grachten (foto 3a en 3b). Dat zijn klassieke grachten voorzien van tussenschotten die het water sterk vertraagd afvoeren. Waar mogelijk werden perceelstoevangers verlegd van het meest stroomafwaartse deel naar het meest stroomopwaartse deel van de akker. Zo kan oppervlakkig afstromend water niet

Foto 1a en 1b: Het met sediment beladen water kwam tot op ruim een halve meter hoogte binnen in de vakantiehoeve 'Het Neerhof'. Nadat het water was weggetrokken, bleef een dikke laag modder achter.

Foto 2a en 2b: De aanleg van een aarden dam met erosiepoel moet ervoor zorgen dat het water stroomopwaarts de Franse Beek wordt gebufferd.

Foto 3a en 3b: Bij hevige regenval verzamelt zich een omvangrijke hoeveelheid oppervlaktewater in de Vandrommedreef, die afwatert richting de dorpskom van Westouter. Een bufferende gracht langs de Vandrommedreef moet mee instaan om deze problematiek te verhelpen.

Foto 4a en 4b: Grasbufferstroken zijn een bijkomende barrière voor afstromend water en modder.

langer op de weg geraken. Tenslotte zorgen opvangroosters ervoor dat afstromend water op de Boeschepestraat, de Vleninckhofstraat en de Vandrommedreef wordt afgeleid. Al deze infrastructurele maatregelen zijn een aanvulling op

de grasbufferstroken die landbouwers op de rand van hun akkers aanlegden (foto 4a en 4b). De grasbufferstroken vertragen het afstromende water zodat het sediment bezinkt en het water infiltreert. Door een vijfjarige beheerovereenkomst af te sluiten

met de Vlaamse Landmaatschappij krijgen de landbouwers hiervoor een vergoeding. De ervaring met het oplossen van dit erosieknelpunt onderstreept nog eens het belang van communicatie en overleg met alle partijen, in het bijzonder

met de landbouwers. Hun kennis van het terrein en van de percelen in het knelpunt was zeer waardevol voor het vinden van een doeltreffende oplossing.

Inlichtingen :

Liesbet Serlet
Proclam v.z.w.
Ieperseweg 87 - 8800 Rumbeke-Beitem
Tel.: 051/27 33 83
Websites: www.proclam.be & www.west-vlaanderen.be/erosie

Oost-Vlaanderen gaat door op het elan

Oost-Vlaanderen ontsnapte net als de andere provincies niet aan het noodweer dit voorjaar. Op maandagavond 2 juni trof een zwaar onweer het heuvelachtige zuiden van de provincie met modderellende tot gevolg. Dergelijk noodweer komt maar zelden voor, maar de gevolgen zijn voldoende ernstig om preventieve maatregelen te nemen. Bijna alle gemeenten in Zuid-Oost-Vlaanderen hebben daarom een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan of zijn bezig met de opmaak ervan. Er zijn ook al heel wat maatregelen gerealiseerd in de streek. Editie nr. 12 van de infokrant Werk maken van Erosiebestrijding (mei 2007) ging in op de

werken uitgevoerd in het knelpunt Langemunte in Lierde. Die infrastructuurwerken kwamen er met subsidies van het Vlaams Gewest. Op andere plaatsen in de Vlaamse Ardennen vind je talrijke dammetjes van kokosbalen of wilgentenen, aangelegd op initiatief van de provincie. Meer daarover stond in editie nr. 14 (mei 2008) van de infokrant.

In de maanden juni en juli hebben deze ingrepen zich kunnen bewijzen. Er werden geen problemen gesignaleerd op plaatsen waar maatregelen werden genomen. Het bewijs dat de gemeenten niet machteloos staan tegen bodemerosie! Maar zoals kon voorspeld wor-

den, was er wel overlast in andere knelpunten waar nog geen maatregelen werden genomen. De gebeurtenissen van dit voorjaar hebben daar een extra impuls gegeven aan de inspanningen van de gemeenten en het provinciale Steunpunt Erosiebestrijding.

Met de gevolgen van erosie, schade aan gewassen op de akkers en modderoverlast stroomafwaarts, vers in het geheugen,

organiseerde de gemeente Brakel op 8 september een werkgathering op het gemeentehuis voor de landbouwers actief in tien prioritair knelpuntgebieden. De buurgemeente Horebeke hield een gelijkaardige vergadering op 29 september. "Het belang van informatievergaderingen met landbouwers is erg groot", zegt een medewerker bij het Steunpunt Erosiebestrijding van de provincie Oost-

Vlaanderen. "De praktijk wijst uit dat een efficiënte preventie van erosieproblemen een mix van maatregelen vereist, met zowel teelttechnische maatregelen op de percelen als kleinschalige infrastructuurinterventies stroomafwaarts. Elke betrokkene heeft een rol te vervullen en intensieve samenwerking is nodig om alle maatregelen op elkaar af te stemmen. De samenwerking speelt op verschillende niveaus: tijdens de planning van maatregelen, tijdens de aanleg, maar ook na de realisatie, bij de opvolging en het onderhoud van maatregelen."

Inlichtingen :

Provincie Oost-Vlaanderen
Steunpunt Erosie
Godshuizenlaan 95 - 9000 Gent
Tel: 09-210 83 62
e-mail: erosie@oost-vlaanderen.be

Landbouwers kunnen erosieproblemen verzachten De vallei van de Ezelsbeek in Tongeren

Een goed bodembeheer verhoogt sterk de natuurlijke weerstand van de bodem tegen erosie. Landbouwers kunnen bovendien door kleine ingrepen de kracht van het water breken en de meespoelende gronddeeltjes op hun percelen houden. We vonden sprekende voorbeelden in de vallei van de Ezelsbeek, stroomopwaarts van de deelgemeente Rutten.

Verscheidende deelgemeenten van Tongeren werden dit jaar bijzonder zwaar getroffen door erosie en modderoverlast. Na een aantal zware buien in het voorjaar waren de bodems van de meeste akkers zo sterk verslemt dat er nauwelijks nog water in de bodem kon dringen,

zodat ook minder intense regenbuien telkens opnieuw voor overlast zorgden. Waar bij de eerste zware neerslag het water zich nog een weg naar beneden moest banen, kwam het afstromende water van de latere buien geen obstakels meer tegen. Sterk verminderde infiltratie en

duidelijke stroombanen zorgden voor steeds weerkerende modderellende, ook bij minder intense buien (Figuur 1). Enkele aanpalende percelen, allemaal 'rood', dus sterk erosiegevoelig op de erosiekaart_Land, en allemaal met dezelfde helling en lengte, ga-

ven ieder een totaal ander beeld. De meeste erosie is opgetreden op een perceel met ruggen. Over de onderste tientallen meters is de teelt verdwenen en de ruggen dwars op de helling zijn doorgebroken en weggestroomd (Figuur 2). Ook op traditioneel bewerkte percelen is de schade groot. De onderste tientallen meters zijn door modder overspoeld en omdat er geen enkele buffer was konden modder en water daarna ongehinderd in de Ezelsbeek stromen (Figuur 3). Op een aanliggend perceel

heeft de grasbufferstrook duidelijk goed gefunctioneerd. De modder is achter en in de grasbuffer gebleven en heeft de beek dus niet bereikt (Figuur 4). Ook de oppervlakte waarop de landbouwer schade heeft geleden is in verhouding kleiner, aangezien hij voor de grasbufferstrook een vergoeding krijgt. Het meest spectaculaire resultaat is echter te zien op een perceel dat al verschillende jaren niet-kerend wordt bewerkt. Op dit perceel is nauwelijks erosie waarneembaar (Figuur 5 en 6). De natuurlijke weerstand van de bodem en de infiltratiecapaciteit op dit perceel waren zoveel hoger dat ondanks dezelfde neerslag, dezelfde helling en dezelfde perceelslengte er zo

Figuur 1

Figuur 2

Figuur 3

Figuur 4

Figuur 5

Figuur 6

goed als geen erosie is opgetreden. Dit is duidelijk de meest brongerichte aanpak, waarbij er geen schade op het perceel zelf optreedt. Dit perceel is bijkomend beveiligd door een grasbufferstrook, zodat eventuele erosie toch geen modder in de beek of op de weg zal veroorzaken.

De boodschap aan alle landbouwers vanuit de beelden hieraan de Ezelsbeek is erg duidelijk:

- Met een goed bodembeheer kan heel veel erosie voorkomen worden op ieder individueel perceel. Uiteraard vergt

dit ingrijpende veranderingen in de bedrijfsvoering.

- De gevolgen van erosie op een akker kunnen gemilderd worden door kleine ingrepen zoals de aanleg van grasbufferstroken en grasgangen.
- Op sterk erosiegevoelige percelen vormen erosiegevoelige teelten zoals ruggenteelten een ernstig risico.

Inlichtingen :

Martien Swerts

e-mail:

martine.swerts@lne.vlaanderen.be

Op zoek naar modder in een hooibaal

De Heuvel-laan en de Mollekensberg in Herent doen bij erosie-watchers onmiddellijk een alarmbelletje rinkelen. Bij hevige regenbuien bedreigen water en modderstromen de huizen aan de Heuvellaan. Begin juni was het weer zover: opritten, garages, kelders en woningen werden bedekt onder een verse laag modder. Zandzakjes werden aangereikt door vele behulpzame handen.

Nochtans zit de gemeente niet stil. Al sinds 2007 werkt ze aan een duurzame brongerichte oplossing voor dit knelpunt op verschillende fronten: het stimuleren van de aanleg van grasstroken, de toepassing van niet-kerende bodembewerking en de aanleg van een kleine erosiepoel.

De gemeente maakt zich sterk dat binnen afzienbare tijd de ingrepen op het terrein kunnen worden gerealiseerd. De natuur doet ondertussen verder waar ze zin in heeft, en in het voorjaar komt het weerbericht dan meerdere keren met de onheilspellende boodschap dat er onweer in de lucht hangt. Wat nu? Na het eerste onheil in juni werd ervoor geopteerd direct uitvoerbare, maar tijdelijke, maatregelen te nemen: de aanleg van dammen met zware hooibalen die met houten palen verankerd worden in de grond. Die dammen zijn in staat het afstromende water tijdelijk tegen te houden.

De landbouwer die het terrein in gebruik heeft, de verschillende gemeentelijke diensten en IGO Leuven sloegen de handen in elkaar. Nauwelijks enkele dagen na de zware problemen lagen op het getroffen veld drie grote en enkele kleinere dammen.

En het werkte! De aangekondigde buien kwamen, maar de straten en kelders bleven droog. De kracht van het afstromende water werd gebroken door de opeenvolgende dammen, de modder bleef met pakken achter de balen steken, en de buurtbewoners haalden opgelucht adem. (Figuren 1, 2 en 3)

Het voorbeeld uit de Heuvellaan bewijst dat dammen met balen in hooi (of stro) op een snelle manier acute problemen kunnen opvangen. Het is ook een mooi voorbeeld van resultaatgerichte samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Dammen van hooi of stro zijn natuurlijk geen permanente oplossing. Ze vergaan binnen maximaal 2 jaar. In dit knelpunt zal de gemeente tegen die tijd een definitieve oplossing moeten vinden door een combinatie van teelttechnische en infrastructurele maatregelen!

Figuur 1: De bewoners verderop bleven gespaard van modderoverlast.

Figuur 2: Strobalen zijn een voorlopige, maar zeer efficiënte maatregel.

Figuur 3: De dammen van strobalen worden in serie geplaatst op de stroombaan van het water.

Inlichtingen :

Ronald Grobben

IGO LEUVEN

Aarschotsesteenweg 212

3010 Kessel-Lo (LEUVEN)

Tel. 016 29.85.53

e-mail ronald.grobben@igo-leuven.be

Colofon

Samenstelling en redactie:

Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen

Werken verder mee aan dit nummer:

Peter De Meirman, Marnix De Vrieze, Ronald Grobben, Alexander Manhaeghe, Liesbet Serlet, Kaat Smis, Martien Swerts, Tom Vander Elst, Bjorn Venken, Gert Verstraeten

Fotografie:

Ronald Grobben, Liesbet Serlet, Steunpunt erosie – provincie Oost-Vlaanderen, Martien Swerts

Verantwoordelijke uitgever:

Jean-Pierre Heirman
Leidend ambtenaar
LNE
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 Brussel

Lay-out en druk:

Geers Offset nv, Oostakker

Oplage:

4.200 exemplaren op milieuvriendelijk papier

De infokrant kan gratis ontvangen worden na aanvraag bij de Vlaamse Infolijn (tel. 1700 of via www.vlaanderen.be) of bij de afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

Meer informatie:

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen
Koning Albert II-laan 20, bus 20
1000 Brussel
Tel.: 02-553 21 86
Fax: 02-553 21 85
E-mail: land@lne.vlaanderen.be

De afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) maakt deel uit van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE).

Zestig procent in 2025

Erosiebestrijding is een werk van lange adem. Landbouwers sluiten beheersovereenkomsten voor de toepassing van aangepaste teelttechnieken en voor het aanleggen van grasbufferstroken en grasgangen. Gemeenten bouwen met subsidie van het Vlaams Gewest kleinschalige infrastructuurwerken. Provincies ondersteunen en sensibiliseren.

Maar hoe kunnen we nu zicht krijgen op de geleverde prestaties? Om de voortgang van de inspanningen te kwantificeren, berekent de dienst Land en Bodembescherming een indicator voor MIRA-T. Op basis van de relatieve erosiegevoeligheid en de oppervlakte werd voor elke gemeente een doelstelling berekend voor het te realiseren aantal kleinschalige erosiebestrijdingswerken en de te realiseren oppervlakte beheersovereenkomsten erosie. Erosiegevoelige en grote gemeenten krijgen dus een groter gewicht. Het uiteindelijke resultaat is een percentage, en geeft weer hoe ver de inspanningen in de strijd tegen erosie gevorderd zijn.

In de toekomst brengen we ook erosiebestrijdingsmaatregelen die niet via één van beide subsidiekanalen worden aangelegd in kaart. Die kunnen dan worden meegerekend in de indicator. Voorbeelden zijn kleinschalige maatregelen die worden aangelegd door de provincies, al dan niet met steun van het Vlaamse Gewest, en teelttechnische maatregelen die door de landbouwer op eigen initiatief worden genomen.

De eerste kleinschalige infrastructuurwerken gesubsidieerd via het Erosiebesluit dateren van 2002. In 2005 kwamen daar de eerste beheersovereenkomsten erosiebestrijding bij. In de eerste jaren na 2002 steeg de indicator telkens fors, de laatste jaren is de relatieve toename kleiner. In 2007 konden immers geen beheersovereenkomsten afgesloten worden, in 2008 slechts in beperkte mate. De indicator voor 2008 geeft de situatie weer per 1 oktober. De cijfers voor kleinschalige infrastructuurwerken in 2008 zullen nog stijgen in het vierde kwartaal.

De doelstelling op langere termijn is een indicatorwaarde van 60% te behalen tegen 2025.

Jaartal	Erosieindicator [%]
2002	0.34
2003	0.75
2004	1.57
2005	3.48
2006	6.08
2007	6.55
2008 ⁽¹⁾	7.04

⁽¹⁾ stand per 1 oktober